

ADVIES Nr. 2.091

Zitting van dinsdag 24 juli 2018

Cao nr. 108 - Artikel 40 - Evaluatie van het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid

x x x

2.920

ADVIES Nr. 2.091

Onderwerp: Cao nr. 108 - Artikel 40 - Evaluatie van het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid

Op de plenaire raadszitting van 23 mei 2017 werd beslist het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid te evalueren, zoals bepaald in artikel 40 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 van 16 juli 2013 betreffende de tijdelijke arbeid en de uitzendarbeid.

De bespreking van dat dossier werd toevertrouwd aan de commissie Tijdelijke Arbeid van de Raad.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 24 juli 2018 een collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2 gesloten tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 van 16 juli 2013 betreffende de tijdelijke arbeid en de uitzendarbeid.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

A. Context

Op 16 juli 2013 heeft de Nationale Arbeidsraad de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 betreffende de tijdelijke arbeid en de uitzendarbeid gesloten.

De artikelen 33 tot en met 40 van die collectieve arbeidsovereenkomst omlijsten het gebruik van de opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid. In die bepalingen wordt het begrip "opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid" omschreven en worden de voorafgaande voorwaarden bepaald waaraan voldaan moet worden om er gebruik van te kunnen maken. Ze regelen ook de informatieverstrekking en de raadpleging van de werknemersvertegenwoordigers bij gebruik van die contracten. Bovendien is een procedure vastgesteld om betwistingen te regelen en wordt ook bepaald dat het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid om de twee jaar geëvalueerd wordt.

B. Retroacta

Op de plenaire raadszitting van 23 mei 2017 werd beslist het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid te evalueren, zoals bepaald in artikel 40 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 van 16 juli 2013 betreffende de tijdelijke arbeid en de uitzendarbeid.

Vervolgens werd de Nationale Arbeidsraad ervan op de hoogte gebracht dat de minister van Werk de resultaten van die evaluatie alsook eventuele aanbevelingen zo snel mogelijk wenste te ontvangen; dat werd bovendien bevestigd in een brief van 31 oktober 2017.

De commissie Tijdelijke Arbeid werd met de bespreking van dat dossier belast en heeft intensief gewerkt.

Zij vond dat absoluut informatie en statistische gegevens verkregen moesten worden bij:

- de RSZ betreffende het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid, ook voor studenten. De RSZ heeft een antwoord gestuurd met daarin de Dimona-gegevens die onmiddellijk voorhanden waren voor de periode 2004 tot 2015 en een update voor 2016;
- de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg teneinde te weten welke paritaire comités een collectieve arbeidsovereenkomst hebben gesloten met daarin eigen verduidelijkingen of regels betreffende het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid dan wel of er gegevens voorhanden zijn over eensdeels het gebruik van die arbeidsovereenkomsten en anderdeels de eventuele tussenkomst van de inspectiediensten in het kader van de naleving van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108. Uit het toegestuurde antwoord bleek dat slechts twee paritaire comités een dergelijke collectieve arbeidsovereenkomst gesloten hebben en bij de inspectiediensten geen klachten zijn toegekomen;
- de Commissie van Goede Diensten enerzijds over het aantal vragen van de representatieve werknemersorganisaties over de situatie bij bepaalde gebruikers met betrekking tot de opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid, namelijk 26 vragen in 2015-2016, en anderzijds omtrent de informatie en controle bij het gebruik van dat soort van contracten voor uitzendarbeid;
- het Sociaal Fonds voor de uitzendkrachten over cijfergegevens, namelijk het aantal mededelingen van het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid (maandelijkse gegevens van januari 2016 tot juli 2017).

II. EVALUATIE VAN HET GEBRUIK VAN OPEENVOLGENDE DAGCONTRACTEN VOOR UITZENDARBEID

De Raad heeft op basis van de elementen waarover hij beschikt, een aantal constatering kunnen doen. Hoewel de statistische gegevens onvolledig zijn en slechts ten dele een beeld van de situatie schetsen, blijkt dat het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid niet eenvormig is tussen sectoren en ondernemingen en dat ze te zien geven dat er soms een aanzienlijk gebruik van de opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid wordt gemaakt.

Gelet op die constatering en met het oog op evenwichtige oplossingen waarin rekening wordt gehouden met de belangen en de behoeften van uitzendkrachten, gebruikers en werkgevers hebben de in de Raad vertegenwoordigde organisaties een verbintenis aangegaan die gepaard gaat met bijkomende elementen vermeld onder punt II.A.

Gekoppeld aan die verbintenis heeft de Raad de cao nr. 108/2 van 24 juli 2018 gesloten tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 van 16 juli 2013 betreffende de tijdelijke arbeid en de uitzendarbeid. In punt II.B wordt uitgelegd wat die wijzigingen inhouden.

De Raad vestigt er de aandacht op dat die twee teksten een coherent en onlosmakelijk geheel vormen.

A. Engagement tussen de in de Nationale Arbeidsraad vertegenwoordigde organisaties

“Op vraag van minister Peeters, hebben de sociale partners in de NAR een grondige evaluatie gevoerd van het systeem van de opeenvolgende dagcontracten in de uitzendsector. Enerzijds hebben ze de cao 108 aangepast. Anderzijds maakten ze volgende afspraken.

Engagement

De sociale partners onderschrijven dat het gebruik van opeenvolgende dagcontracten (ODC) een uitzondering om economische redenen moet zijn en geen businessmodel op zich kan zijn om de productie/diensten in een bedrijf te garanderen.

Het gebruik van opeenvolgende dagcontracten door werknemers die daar expliciet en vrijwillig (eventueel schriftelijk om misbruik tegen te gaan) zelf om vragen (bijv. gepensioneerde die een paar dagen inspringt, student, bijverdienste in het weekend, ...), staat hier los van.

De sociale partners engageren zich om:

- oneigenlijk gebruik, overeenkomstig art. 33 van cao 108, van ODC's te bestrijden. Hiertoe roepen ze alle actoren op om de engagementen en procedures, voorzien in cao 108, na te leven. Misbruiken moeten effectief aangepakt worden, maar de sociale partners erkennen dat de vermindering haalbaar moet zijn en afgestemd op de specificiteit en economische noodzaak van de specifieke bedrijfsactiviteit. Bedrijven die de regeling nu reeds correct toepassen mogen in hun bedrijfsvoering niet belemmerd worden. De haalbaarheid van een vermindering moet op ondernemingsvlak worden bekeken en worden afgestemd met de vakbondsafvaardiging indien aanwezig.
- vanaf 2018 te komen tot een aanzienlijke vermindering van het aandeel ODC in het totaal aantal uitzendcontracten. Daartoe wordt een globale, macro-economische vermindering van dit aandeel met 20% gespreid over 2 jaar in 2018 en 2019 vooropgesteld. De verwezenlijking van deze doelstelling zal uitsluitend berusten op de door de RSZ aangeleverde gegevens m.b.t. de privésector, met uitsluiting van de studenten. Het referentiejaar (beoordelingsjaar) wordt het jaar 2016. Zodra de cijfers met betrekking tot het jaar 2019 bekend zijn, volgt de beoordeling van het naleven van dit engagement. Indien uit deze beoordeling blijkt dat de doelstelling niet wordt behaald, dan engageren de sociale partners zich om dwingender maatregelen af te spreken.

Om dit engagement te verwezenlijken schuiven ze volgende actiepunten naar voren die cao 108 verder moeten verfijnen:

1. Rol Inspectie Toezicht Sociale Wetten (TSW)¹

De inspectiediensten controleren:

- of de verplichte informatie verstrekt werd;
- of de jaarlijkse bespreking met de werknemersvertegenwoordigers georganiseerd werd.

Bij niet-naleving van deze verplichtingen kunnen de inspectiediensten conform hun bevoegdheid, sanctioneren.

¹ Dit engagement wordt ook overgemaakt aan de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten (TSW) van de FOD WASO waarbij wordt gewezen op de rol van de inspectie.

2. Trimestriële rapportering van de RSZ aan de sociale partners

Vanaf 2018 komt er een trimestriële schriftelijke rapportering van RSZ-gegevens aan de sociale partners die lid zijn van de Nationale Arbeidsraad.

Deze zal meer bepaald gaan over:

- aantal periodes PC 322;
- aantal periodes van 1 dag;
- aantal opeenvolgende periodes van 1 dag;
- aantal opeenvolgende periodes van 1 dag bij dezelfde gebruiker;
- aantal personen PC 322;
- aantal personen met periodes van 1 dag;
- aantal personen met opeenvolgende periodes van 1 dag;
- aantal personen met opeenvolgende periodes van 1 dag bij dezelfde gebruiker;
- aantal gebruikers die minstens 1 keer opeenvolgende periodes van 1 dag hebben.

3. Evaluatie

De evaluatie is tweejaarlijks voorzien in cao 108. De eerstvolgende evaluatie zal plaatsvinden van zodra de gegevens van de jaren 2018 en 2019 beschikbaar zijn.”

B. De collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2 van 24 juli 2018 tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 van 16 juli 2013 betreffende de tijdelijke arbeid en de uitzendarbeid

Om dat engagement na te komen heeft de Raad de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2 van 24 juli 2018 gesloten tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 van 16 juli 2013 betreffende de tijdelijke arbeid en de uitzendarbeid.

De wijzigingen houden verband met de bepalingen van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 betreffende de definities en voorafgaande voorwaarden in verband met het gebruik van de opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid (artikel 33), de informatieverstrekking en de raadpleging van de werknemersvertegenwoordigers bij gebruik van die contracten (artikelen 34 en 36) alsook de evaluatie van het gebruik van de opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid (artikel 40).

1. Nood aan flexibiliteit

In artikel 33 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 wordt het begrip "opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid" omschreven en wordt de "nood aan flexibiliteit" voor de gebruiker als voorafgaande voorwaarde gesteld om het gebruik van die contracten toe te laten.

De collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2 vervangt § 3 van artikel 33 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 waarin wordt bepaald wat onder "nood aan flexibiliteit" verstaan moet worden.

De aanpassing moet verduidelijken dat de nood aan flexibiliteit door de gebruiker bewezen wordt voor zover en in de mate dat het werkvolume bij de gebruiker afhankelijk is van externe factoren of het werkvolume sterk fluctueert of gekoppeld is aan de aard van de opdracht.

Dat houdt in dat het aantal opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid in verhouding moet zijn met de bewezen nood aan flexibiliteit overeenkomstig de verplichting inzake informatieverstrekking in het nieuwe artikel 34, § 1, lid 2.

2. Informatieverstrekking en raadpleging van de werknemersvertegenwoordigers bij gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid

Om het oneigenlijke gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid tegen te gaan, versterkt de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2 de verplichting van informatieverstrekking en raadpleging thans bepaald in de artikelen 34 en 36 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108.

a. Gebruiker met ondernemingsraad of vakbondsafvaardiging

Momenteel bepaalt artikel 34 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 dat de ondernemingsraad of, bij ontstentenis van een ondernemingsraad, de vakbondsafvaardiging, elk semester geïnformeerd en geraadpleegd wordt over het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid. Die bepaling wordt het nieuwe artikel 34, § 1, lid 1.

De verplichting inzake informatieverstrekking wordt versterkt in het nieuwe artikel 34, § 1, lid 2.

In die nieuwe bepaling wordt gesteld dat één keer bij het begin van elk semester volgende informatie van het afgelopen semester ter beschikking wordt gesteld van de ondernemingsraad of, bij ontstentenis van een ondernemingsraad, de vakbondsafvaardiging, ongeacht de concrete datum van het sociaal overleg:

1° Gedetailleerde informatie over het gebruik van opeenvolgende dagcontracten:

- Het aantal opeenvolgende dagcontracten in voorgaand semester
- Het aantal uitzendkrachten dat in voorgaand semester met een opeenvolgend dagcontract werd tewerkgesteld.

2° Het door de gebruiker volgens voornoemd artikel 33 aan te leveren bewijs voor de nood aan flexibiliteit om gebruik te maken van opeenvolgende dagcontracten, wordt statistisch onderbouwd en kan aangevuld worden met elementen die aantonen dat de gebruiker alternatieven heeft onderzocht voor het gebruik van opeenvolgende dagcontracten.

3° Op uitdrukkelijk verzoek van de werknemersvertegenwoordigers van de ondernemingsraad, of bij ontstentenis de vakbondsafvaardiging, worden deze geïnformeerd over het aantal uitzendkrachten per schijf van opeenvolgende dagcontracten.

Ingeval van die mogelijkheid gebruik wordt gemaakt, wordt het aantal uitzendkrachten per schijf van opeenvolgende dagcontracten collectief en niet-nominatief meegedeeld.

Daarvoor kan de gebruiker gebruikmaken van het modelformulier dat als bijlage bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2 is gevoegd. Dat niet verplichte modelformulier wordt dus aan de gebruiker voorgesteld om de informatieverstrekking aan de werknemersvertegenwoordigers te vergemakkelijken. Indien de gebruiker echter gebruik maakt van een bedrijfseigen systeem van informatieverstrekking moeten de rubrieken worden weergegeven die zijn opgenomen in het modelformulier dat hem ter beschikking wordt gesteld.

Verder wordt de bestaande verplichting van raadpleging versterkt in het nieuwe artikel 34, § 2 waarin wordt bepaald dat de ondernemingsraad of, bij ontstentenis van een ondernemingsraad, de vakbondsafvaardiging, jaarlijks wordt geraadpleegd over het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid en de motivatie om blijvend gebruik te maken van opeenvolgende dagcontracten. Deze informatie- en raadplegingsverplichting moet samenvallen met één van de twee semestriële informatieverstrekkingen zoals voorzien in het nieuwe artikel 34, § 1.

b. Gebruiker zonder ondernemingsraad of vakbondsafvaardiging

Gelijktijdig met de nieuwe bepalingen die zijn ingevoerd voor gebruikers met een ondernemingsraad of een vakbondsafvaardiging, wijzigt de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2 artikel 36 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 waarin wordt bepaald welke procedure inzake informatieverstrekking en raadpleging van de werknemersvertegenwoordigers bij ontstentenis van een ondernemingsraad of een vakbondsafvaardiging moet worden gevolgd.

De collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2 vervangt § 1 van artikel 36 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 en bepaalt dat dezelfde informatie zoals die welke gebruikers met een ondernemingsraad of een vakbondsafvaardiging moeten verstrekken, voor elke betrokken gebruiker en volgens dezelfde periodiciteit door het Fonds voor bestaanszekerheid voor de uitzendkrachten ter beschikking moeten worden gesteld van de representatieve werknemersorganisaties. Daartoe bezorgt elk uitzendkantoor de nodige gegevens aan het Fonds voor bestaanszekerheid voor de uitzendkrachten.

De collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2 heft de tweede paragraaf van artikel 36 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 op. De derde paragraaf van artikel 36 wordt bijgevolg de tweede paragraaf van hetzelfde artikel.

Artikel 35 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 waarin de procedure wordt geregeld indien er in de ondernemingsraad, of bij ontstentenis van een ondernemingsraad, in de vakbondsafvaardiging, bezwaren worden ingebracht tegen het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid, wordt niet gewijzigd door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2.

3. Evaluatie

De collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2 wijzigt artikel 40 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108 om te verduidelijken dat de evaluatie van het gebruik van opeenvolgende dagcontracten voor uitzendarbeid, om de twee jaar, zal worden uitgevoerd op basis van onder meer de trimestriële schriftelijke rapportering van RSZ-gegevens aan de sociale partners die lid zijn van de Raad.

4. Inwerkingtreding en bijzondere bepaling

De voornoemde collectieve arbeidsovereenkomst nr. 108/2 treedt op 1 oktober 2018 in werking zodat de gebruikers zich op hun nieuwe verplichtingen kunnen voorbereiden.

Gelet op de datum van inwerkingtreding van de collectieve arbeidsovereenkomst zal de eerste semestriële informatiesessie die vanaf de inwerkingtreding van de overeenkomst gehouden zal worden, overeenkomstig het nieuwe artikel 34, § 1, betrekking hebben op het vierde kwartaal van 2018.
